

Homenatge als membres fundadors de la SCEJES 1953-59

J. M. Muntaner i Pascual, president de la Secció d'Economia de la SCEJES

Avui celebrem el quart Ple de la Secció d'Economia de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials que fa set anys va reemprendre les seves activitats. És una etapa que hem anat treballant de mica en mica, una etapa de consolidació d'aquesta Secció d'Economia i de la Societat en general.

Jo voldria fer ara una mirada endarrera perquè la SCEJES, no va ser creada l'any 1977. Potser molts dels qui aleshores ho iniciàvem ens ho pensàvem, o els qui s'apuntaven a la Societat s'ho pensaven, però va ser creada l'any 1951. És cert que no havíem oblidat aquesta data de constitució de la Societat perquè al primer Anuari que vam publicar hi havia un article d'en Josep Maria Ainaud de Lasarte que retratava els inicis de la Societat i n'explicava les principals característiques. És un important testimoni que tenim la satisfacció d'haver-lo publicat com a recordança d'aquella època.

Però jo crec que no n'hi havia prou amb aquell simple article sinó que calia fer una rememorança en viu, establir un contacte físic amb aquella generació de persones fundadores de la nostra Societat. I hi va haver un motiu, anecdòtic si voleu, pel qual això es produí. En Llorenç Gascon, que formava part de la Junta d'aquella primera etapa, als anys seixanta, es va apuntar, per dir-ho així, de nou a la Societat i en una carta molt amable ens deia què havia passat amb la seva fitxa, perquè ell ja n'era des d'aquells anys i per quin motiu s'havia hagut d'apuntar una altra vegada. La fitxa, com tantes coses passa en aquest país, és un fet administratiu, que de vegades es perden i no tornen a sortir, però hi havia l'aspecte humà de recordar aquella època i recordar aquells fundadors i la carta d'en Llorenç Gascon ens ha estat el motiu perquè iniciéssim aquest homenatge.

Nosaltres volem fer un homenatge que és retre una atenció d'admiració respecte als homes que van ser els fundadors de la nostra Societat i la paraula fundador sempre té una connotació d'engegada, de sorgida, de començar una cosa que moltes vegades pot ser molt difícil.

Permeteu-me, doncs, de fer una reflexió sobre els moments de la fundació de

la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials. Si voleu, és una gosadia, perquè fer-ho jo per a vosaltres membres fundadors que sou aquí presents avui, pot ser que digui coses que no siguin a to. Jo sé que quan es va fundar la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials jo tenia dotze anys i, evidentment, en aquella època i amb aquella edat no podia saber que hi havia una gent que engegava una activitat amb aquell futur, però això és la successió generacional. Avui hi ha unes noves generacions d'economistes, de juristes i de sociòlegs que volen tirar i tiren endavant la Societat, i crec que hi ha coses que traspassen les generacions, i les uneixen com un raig que uneix diverses generacions i això és important i cal tenir-ho present.

Aquells anys, Catalunya, els Països Catalans, eren una nació esclafada per una guerra, per una repressió brutal, forta, que afectava trets característics bàsics nostres, com la llengua, la cultura. I curiosament, una bandera d'aquells anys foscos, d'aquells anys negres, que Joan Miró ha pintat com a etapa negra, era precisament una bandera d'aquells anys, l'Institut d'Estudis Catalans. L'Institut d'Estudis Catalans que agermanava la cultura, que agermanava la llengua i que agermanava la ciència. Era un Institut que no tenia lloc, que no existia públicament, que no tenia un nom públic, que no era conegut, que només era conegut d'uns pocs, uns iniciats, uns petits cercles ho anaven transmetent, i era conegut d'una gent fidel al país i de mica en mica l'Institut d'Estudis Catalans esdevenia lloc de pelegrinatge.

Pelegrinatge no polític, sinó curiosament i simptomàticament pelegrinatge cultural i pelegrinatge científic, malgrat que el futur de la ciència en moltes èpoques havia estat una demostració de política. Era, anar a parlar amb el Secretari General de l'Institut d'Estudis Catalans, senyor Aramon, d'estudis a fer, de premis, de cartells de premis, de publicacions, de contactes amb universitats estrangeres, de contactes amb professors de fora, d'interès a voler estudiar en realitat catalana, la realitat nacional.

Fixeu-vos-hi bé, una manera de veure la cultura catalana, és la ciència catalana. La ciència catalana s'inicia en els anys més negres i foscos de la nostra nació, a través de l'Institut d'Estudis Catalans. Recordem que també llavors la ciència es feia a la universitat i a d'altres llocs, llocs com el Consejo Superior de Investigaciones Científicas, llocs que no tractaven per la ciència de Catalunya, que, evidentment, no tractant per la ciència de Catalunya o la ciència catalana, evidentment tampoc no tractaven, com gairabé enlloc no es podia tractar, d'aquesta ciència en català.

L'Institut d'Estudis Catalans resta en aquells moments l'escull contra els embats franquistes i espanyolitzadors contra Catalunya, però específicament contra la ciència catalana i contra la ciència en català.

Què volia dir això més específicament, aquest escull contra embats? Comentem-ho breument per adonar-nos del que significava aleshores el fet que hi hagués una gent, com els membres fundadors aquí presents, que volguessin crear una Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials. L'Institut, les seves filials, no tenien mitjans econòmics, no tenien personal, no tenien local, no tenien cap mena d'instruments tècnics i, malgrat això, l'Institut i les seves filials van poder fer feina; i fer-la en aquestes condicions, com tots sabeu, és difícil, és exhaustiu, és treballar en unes condicions molt difícils que només es poden superar quan es tenen uns objectius més enllà, en aquest cas, de la pròpia ciència.

Era treballar sense legalitat o àdhuc diria contra la legalitat que sobretot pretenia aixafar qualsevol cosa que parlés de Catalunya o de temes catalans. I també diria que era parlar d'un objectiu fins i tot no ben vist per una part considerable de la

societat que en aquell moment comptava a Barcelona, a Catalunya i als Països Catalans que era l'objectiu de la represa de la nostra nacionalitat de cara a un futur i això només ho entenia, ho veia una minoria; la societat en general influïda pels mitjans franquistes i per la repressió de la post-guerra tampoc no ho veia. És per això que l'esperit i l'esforç d'una minoria, els membres fundadors, és una cosa que s'havia d'homenatjar com avui volem fer-ho. En primer lloc, perquè van voler estar amb l'Institut d'Estudis Catalans en aquella època, és a dir donar suport, fer un conjunt de persones que fessin costat a l'Institut d'Estudis Catalans. En segon lloc perquè eren gent de voluntat, d'interès i d'actitud científica, i per tant van voler estudiar uns temes que ens afectaven com a comunitat nacional, des d'un punt de vista científic, des d'un punt de vista jurídic, econòmic i social o sociològic. I també perquè en fer-ho, molts, molts d'ells, i gairebé remarcaria amb els qui varen ser professors dels cursos que es van donar, els conferenciants i sobretot la Junta, que aleshores hi va haver, ho van fer amb gran capacitat de sacrifici, amb una voluntat de servei. Si normalment ser d'una Junta obliga a tenir aquesta voluntat de sacrifici, vol dir que en aquella època encara era molt més elogiable.

Avui tenim una selecta representació d'aquests membres fundadors assistents. Jo vull esmentar-los i espero que no oblidaré cap, si és que les llistes estan bé, perquè crec que és important dir el seu nom i que els qui en aquella època eren joves i que formen aquesta nova generació els puguem conèixer.

En primer lloc, el senyor Salvador Millet i Bel, el senyor Francesc Bonet i Armengol, el senyor Antoni Cañellas i Balcells, el senyor Eduard Cardona, el senyor Jordi Casas Salat, el senyor Lluís Casassas i Simó, el senyor Xavier Cruañas, el senyor Josep Ferré i Oriol, el senyor Josep Ferrer i Mayol, el senyor Jordi Fontdeca. El senyor Joan Hernández i Roig, i a més tenim la satisfacció que hagi vingut de Suïssa tot avançant uns dies la seva vinguda anual a Catalunya per, precisament, poder ser amb nosaltres, avui; el senyor Enric Panadès i Casanova, el senyor Frederic Rahola i Espona; el senyor Albert de Rovira i Mola; el senyor Manuel Tió i Rodés; el senyor Josep Jordi Bergós. Hi ha hagut dos membres que ens han escrit i suposo que molts, potser tot ha anat una mica just, ho volien fer; però m'agradaria llegir les dues cartes que he rebut, una de l'Enric Jardí que diu: «Benvolgut amic. M'ha complagut moltíssim que aquesta Secció d'Economia de la Societat Catalana d'Estudis Econòmics i Socials, que malauradament només funciona en una o dues de les seves tres branques, hagi volgut retre un homenatge als fundadors de la Societat de la qual vaig ser el primer Secretari General encara que, si la memòria no em falla, la fundació de l'Entitat cal datar-la de l'any 48.» Això el senyor Aramon després ens ho aclarirà, però les dates meves són del 51. «Em plauria d'assistir al sopar per veure alguns companys que fa temps que no trobo. Comprovo, amb la llista que m'heu facilitat, que amics estimats ja no són d'aquest món, i què hi farem! però el dia 13 tinc un compromís inel·ludible contret des de fa temps. Ja se sap que a la ciutat de Barcelona, els dimarts i els dijous es convoquen diversos actes a la mateixa hora per a les mateixes persones, però a més abans de Nadal les activitats es multipliquen. Saludeu, per tant, els amics de la vella Societat i rebeu, per la meva part, el testimoniatge del meu agraïment i la meva més efusiva felicitació per la tasca que heu anat desplegant.»

I l'altre fundador que no ha pogut venir és el Pare Hilari Ragué. Aleshores es deia Ernest Ragué. «He rebut la vostra invitació a l'homenatge als membres fundadors de la nostra Societat i, impedit d'assistir-hi per compromisos contrets inel·ludi-

bles que tinc el dia 13, vull agrair la vostra atenció i saludar a través vostre els altres companys i amics fundadors. Recordo la nit de la fundació la discussió animada que hi va haver sobre l'orientació que calia prendre, que va motivar una eficaç intervenció conciliadora del senyor Maurici Serrahima, que en pau descansi. Pocs dies després vaig saber confidencialment que havent trascendit la notícia de la convocatòria, un grup nombrós de falangistes estaven a punt d'acudir-hi i dissoldre violentament l'acte, però el governador ho va considerar contraproduent i els ho va prohibir. Us saluda ben atentament. Hilari Ragué.»

Hi ha també un record als membres fundadors morts, els quals no ens poden acompanyar aquí, i membres que ara em passa el Secretari de la Societat que n'hi ha més i que no he anomenat, perquè volia dir que em diguessin, si d'algú m'oblidava que advertís la seva presència, però bé, per no fer-ho ells ja ho faré jo. Joan Seguí, Pere Cuxart, Julià Torres Español i Emili Boix. Jo crec que, en tot cas, els qui no han pogut venir que suposo que els sap molt de greu, jo els associo a les persones dels aquí presents a l'homenatge que la Societat actual els vol retre.

Aleshores, ara jo voldria dir que hi ha uns contrastos i unes continuïtats. La clandestinitat era un factor reductor, no tothom dels qui haurien volgut ser en aquells anys membres fundadors potser s'en van assabentar per a poder-ho ésser. Van ser uns nuclis, una gent molt motivada, els qui en aquell moment van fundar la Societat.

Avui crec que la Societat Catalana d'Estudis Econòmics, Jurídics i Socials, en les seves diverses branques, especialment en la d'Economia que ara jo represento, sí que pot ésser un lloc d'acollida de tots els membres que en aquest moment vulguin treballar des d'un punt de vista acadèmic en els temes que la nostra Societat tracta i que per aquest motiu la nostra Societat esdevingui enllaç i el fòrum dels economistes de Catalunya, dels Països Catalans.

En aquella època, un altre contrast, la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials era un nucli a part de la societat que movia i que feia funcionar, doncs, oficialment el país, les instàncies oficials eren anti-catalanes o, si més no, acatalanes. Ara, podem dir que la mostra Societat té una relació estimable i bona amb tots els estaments, amb la Universitat, aquí representada pel senyor Hortalà i havia de ser representada també pel Rector de l'Autònoma, que a última hora no ha pogut venir, i també pel Col·legi d'Economistes, en la persona del seu Degà, aquí present també, el senyor Santacana.

En aquella època era la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials, un nucli viu, un nucli minoritari, era un nucli al qual devem moltes coses, però era un nucli minoritari, era un nucli fora, lògicament, de l'activitat política. Avui en dia podem dir que a la nostra Societat hi ha com a membres dos ministres del Govern espanyol, el ministre de la Defensa, Narcís Serra, i el ministre de Consum i Sanitat, senyor Lluch, dos Consellers del Govern de la Generalitat de Catalunya, un dels quals és present, ens honora avui amb la seva presència, que és el Conseller d'Economia i Hisenda, el senyor Culler; diversos diputats a Corts, algun Senador, l'Alcalde de Barcelona. I si comptem els fundadors de la nostra Societat, que evidentment els comptem també, podem citar la transcendència que aquella Societat va tenir respecte dels futurs dirigents del nostre país, el President de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, era un d'ells, l'ambaixador d'Espanya a França, el senyor Joan Reventós també ho era; diríem que els Diputats que ja he assenyalat, també.

Hi ha una diferència entre aquella època i la nostra, una diferència que en aquest cas no ho és, que té una continuïtat, el fet d'una moral cívica i una moral

acadèmica que va representar la Societat. La Societat en aquella època va tenir una actitud acadèmica, científica, en una línia nacional catalana, claríssimament, ben establerta, amb tot allò que ens identifica com a poble i per tant, ens diferencia dels altres pobles, tenint en compte que hi hagi Estat o que no hi hagi Estat. I amb la voluntat que aleshores tenien el membres fundadors d'esdevenir una cultura normal i plena.

Avui tenim un marc democràtic que permet que part d'aquella actitud ja no cal dir que hi sigui, que s'hagi iniciat un procés de normalització però aquesta normalització encara no és definitiva, no és plena. La cultura nacional catalana encara no ho és del tot i l'Institut d'Estudis Catalans encara potser no té el paper, el pes i la transcendència que hauria de tenir oficialment en una societat normalitzada. En conseqüència tampoc no ho tenen les societats filials, tampoc nosaltres avui no ho tenim.

Però per això i malgrat tot, nosaltres avui, com aleshores els fundadors, creiem que la moral que la nostra Societat manté, vol defensar i és alhora una moral cívica, una moral nacional catalana i una moral acadèmica.

Ja he dit que en el meu discurs a l'assemblea d'avui, celebrada abans de la conferència del Professor Bricall, que hi havia una sèrie d'objectius que nosaltres ens proposem de tirar endavant i que, dins de les nostres limitades forces, volem fer dins d'aquesta moral cívica i aquesta moral acadèmica. Permeteu-me només que n'especifiqui els títols.

En primer lloc, volem esdevenir realment la Societat Acadèmica dels Economistes de Llengua Catalana. De llengua catalana, per tant té una dimensió que supera els límits estrictes de l'Estat espanyol i, naturalment, supera els límits estrictes del Principat de Catalunya, de la Generalitat de Catalunya.

En segon lloc, volem relacionar-nos amb les altres entitats acadèmiques d'arreu del món. Volem ser una inter pares.

En tercer lloc volem ésser una font continuada, científica i metodològica de les tasques que realitzen els economistes acadèmics i investigadors a casa nostra. Volem fer-nos ressò de les publicacions econòmiques en llengua catalana o sobre temàtica catalana.

I finalment, volem anar publicant amb freqüència anual, la Memòria de les nostres activitats, de les sessions que anem realitzant, com una mostra de vitalitat.

Fixeu-vos-hi bé, he parlat de contrastos i de continuïtats. Els contrastos entre aleshores i ara són bàsicament el resultat de les negatives condicions exteriors que aleshores teníem. Les continuïtats són el resultat de dos fils conductors: la nostra condició de catalans i la nostra associació a l'Institut d'Estudis Catalans. Avui, doncs, el que ens marca, trencades ja en la seva gran part les condicions negatives externes, el que ens marca aquí és la continuïtat d'aquests dos objectius.

Aquesta continuïtat que jo crec que és moral, que és força de futur, permeteu-me que com a President de la Societat, la vinculi, la personalitzi, en el senyor Salvador Millet i Bel, primer Vice-president d'Economia de la Societat. Ell personalitza, simbòlicament, aquell moment fundador i jo personalitzo també simbòlicament tots els actuals associats. Senyor Millet i Bel, permeteu-me, doncs, que amb una abraçada us presenti a vós com a representant de tots els nostres companys d'aleshores, aquí presents i també els absents, el meu homenatge que jo us faig en nom de tots els meus companys d'ara, com a símbol de la continuïtat de la Societat, de la nostra fe en la nostra Nació catalana i de la nostra voluntat de servir-la en el camp propi nostre, que és el camp de la ciència econòmica

Salvador Millet i Bel

Digníssimes autoritats, polítiques i acadèmiques, estimats amics tots. Quan l'actual President d'aquesta Secció d'Economia de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials, senyor Josep Maria Muntaner i Pascual va venir a visitar-me per parlar-me d'aquest acte, en el qual es volia homenatjar aquells que l'any 1951, ara fa trenta-dos anys, fundàrem la Societat, tot demanant-me que vulgués dir unes paraules, el meu primer impuls fou dir-li que no, que no comptessin amb mi, tot recordant-li unes paraules una mica càustiques de Josep Pla però que sempre tenen alguna cosa de veritat, segons les quals el nostre país és un país de triomfalistes i homenatjats. Tot seguit, però, en veure i recordar que entre els fundadors de la Societat hi havia En Lluís Duran i Ventosa, que n'havia estat President, o veure i recordar que hi havia Francesc Maspons i Anglasesell, i Joan Bautista Roca i Caball, que n'havien estat Vice-presidents, en veure i recordar que hi havia Antoni Borrell Macià, tots difunts, en veure i recordar que entre els socis fundadors hi havia personalitats com Pau Roig Giralt, com Maurici Serrahima, com Alexandre Cirici, com Joaquim Camps Arboix, com Manuel Miserachs, com Claudi Ametlla, com Manuel Basté, com Joaquim Carreras, tots ells també, passats a millor vida, vaig pensar que els nostres morts bé mereixien un homenatge, que bé es podia aprofitar aquest acte per a dedicar-los un record conjunt i emocionat, i fer ressaltar els sentiments comuns que els unien entre si i que els unien ells amb nosaltres. Em refereixo a la seva catalanitat i a la seva noblesa d'esperit.

Tots ells pensaven que únicament essent ben catalans, únicament presentant-nos com autènticament catalans, les nostres paraules tindrien la força necessària per a remoure les consciències i els nostres actes l'eficàcia necessària per a realitzar una obra veritablement constructiva.

A tots ells els unia, per altra part, aquella mena de noblesa natural, aquella altesa de mires, que els convertia en aristòcrates de l'esperit i els feia capaços de realitzar una obra conjunta. Per a tots ells, doncs, el nostre record, el meu record més emocionat. I per tots vosaltres, sobretot pels qui sou més joves, el meu desig fervent que la vostra catalanitat i la vostra noblesa d'esperit constitueixin dintre d'aquesta Societat i fora d'ella, el motor de tots els vostres actes.

J. M. Muntaner i Pascual

Jo voldria demanar ara a algun dels membres fundadors, que volguessin dir algunes paraules en record d'aquella època. En fi, suposo que hi ha molta gent que pot parlar, el senyor Cañellas, per exemple, o el senyor Rahola, ens agradaria molt algun comentari o alguna recordança d'aquells temps.

Antoni Cañellas

Jo només voldria assenyalar un fet que ja ha dit l'actual President de la Secció d'Economia de la Societat, que és aquesta nostra fidelitat a l'Institut d'Estudis Catalans.

L'Institut d'Estudis Catalans, com a entitat, hi havia una dificultat que els qui erem encara en aquell moment joves, poguéssim participar-hi d'una forma plena i per tant, aquesta actitud nosaltres, els més joves, la vam voler reflectir creant una iniciativa que s'havia fet a través d'un fet anterior de la Societat, que eren els Estudis Universitaris, que havien iniciat una sèrie de cursos de formació, d'ampliació d'estudis en aquells moments que nosaltres erem els joves. Ens va fer l'efecte que amb aquesta Societat enfortim l'Institut d'Estudis Catalans amb el qual ens sentíem absolutament identificats i en aquest sentit servíem Catalunya i treballàvem per al futur. Aquesta va ser, una aportació molt senzilla, molt humil, però que em fa l'efecte que va ser una aportació que vàrem fer amb il·lusió.

Manuel Thió

Quatre paraules només d'aquella època i que potser voldrien ser només un record, com deia Millet i Bel, d'un seguit de noms que hauria hagut de ser, com, Francesc Maspons i Anglès, Joan Baptista Roca i Caball. Però jo més aviat voldria parlar una mica, d'una banda, de cara a nosaltres, que no crec que pensem grans coses. Nosaltres erem un grup, tots plegats, que sentíem Catalunya dins el fons del cor, que la vàiem perseguida, trepitjada i empresonada. Aleshores no era cap mèrit això que fèiem, era que sortia també del nostre cor, de lluitar per Catalunya i procurar que no fos tan trepitjada, lluitar, fer coses, treballar senzillament, sabent moltes vegades, que potser el nostre esforç potser no serviria per a res, però podia servir de llavor i les llavors creixen després. Nosaltres treballàvem amb aquest esperit, sabíem que erem pocs, sabíem que no teníem absolutament cap mitjà material, podríem dir, i pocs d'espirituals fora del nostre esperit, i malgrat això treballàvem i gràcies a això ara han anat venint coses. I ara jo voldria dir als joves que no us hi adormíssi massa, ara és molt diferent, ara tenim Consellers, tenim Diputats, tenim de tot, però ni els Diputats normalitzaran el país si no hi ha una ciència al darrera.

Frederic Rahola

Poques coses tinc a dir, després dels qui han parlat i m'han precedit, ja que m'hauria de repetir. El que si que m'interessaria dir és que l'Institut d'Estudis en la seva Entitat va acollir amb molt d'amor i amb molt d'interès la nostra iniciativa. Estant sota el seu sostre, ens va donar tota aquesta força per poder fer aquesta petita llavor que s'ha convertit en el que ara la joventut ja ha seguit i ha estat la progressió nacional d'aquest esperit que nosaltres hem mantingut i vam mantenir en aquell moment tan difícil.

En aquest moment, interessa de recordar la memòria del meu cunyat, Vicens Vives, que va ser una persona que va donar un gran impuls també a la Societat a través de l'Institut d'Estudis Catalans. Aquest esforç i aquest interès que vam tenir en aquell moment, m'agradaria que es reproduís en tots els milers d'economistes que hi ha a Catalunya perquè nosaltres puguem fer aquesta obra que tots necessitem i que aquesta lluita constant per mantenir la nostra personalitat nacional, es mantingui en tots els Països Catalans.

Lluís Casassas

Ja s'ha dit tot. Sobre la data de fundació que ha assenyalat Enric Jordi, s'haurien de buscar papers, però com que Aramon ho té tot, doncs que es busqui, jo aporto els meus records personals. L'any quaranta-nou en Roca i Caball em va demanar una conferència per a la Secció de Ciències Socials. Des de l'any quaranta va anar treballant, fent coses i crec que el nostre destí ha estat fer coses i continuem fent coses.

Josep Jordi Bergós

Jo només els voldria dir perquè no s'alarmin els qui no han viscut aquest naixement, aquesta mica de desorientació sobre l'edat de la Societat. Es fruit d'aquella clandestinitat en la qual no es podien dir les coses i menys parlar d'una data que podia ser ja fatal. Ens cridava la policia i ens posàvem d'acord dos i dèiem la mateixa data i acabàvem tots dos a la presó. Volia fer una rememorança, de qui tinc molt afecte i un gran record, de Claudi Ametlla, que recordo que els grans, els vells, van converger-lo que ens donés unes classes d'història de Catalunya i recordo perfectament com anàvem a la República Argentina en un piset, amb instruccions això sí, de no anar mai tres junts, que entréssim un a un, per si un cas. Llavors ens anava desgranant la història de Catalunya, que nosaltres joves, no havíem viscut. Recordo amb gran afecte aquell home, vell ja, que ens anava explicant i després de dir: això és molt bonic, això està molt bé, ell deia al final de tot: però no oblideu que s'ha d'anar a aconseguir el pressupost. Sense això no hi ha res.

Joan Hernández Roig

Jo me'n vaig anar de Barcelona cap a Londres l'any cinquanta i, si em considereu membre fundador, això vol dir que la Societat es va fundar abans que marxés. Jo crec que hi va haver un acte normal de fundació el 51, però en tot cas el nom de la Societat es feia servir ja abans.

Hi ha un company absent, Josep Maria Ainaud, que potser ens ho aclariria. Uns dels no presents que mereixen una recordança són en Pere Figuera i Serra i en Joan Sansa i Caminal.

Jordi Casas i Salat

Jo només recordaria pel que vàrem rebre que si bé sabíem que no era una activitat política, en aquestes reunions les persones eren polítiques i cadascuna tenia la seva ideologia. Llavors, pels qui sortíem de la Universitat era molt positiu assistir a una reunió on erem tots junts. Veritablement, de totes les sessions que

vam organitzar, vàrem prefigurar el que passaria després. Per exemple jo recordo el company Lluís Casassas que ens va fer unes sessions acadèmiques sobre el problema dels pobles colonials. Després hi havia en Ramon Alabart i en Jordi Pujol que varen exposar el tema de la immigració. Recordo en Pere Cuxart també que ens va demostrar que la Catalunya dels temps dels usatges tenia un sistema de llibertats, de reconeixement de drets molt superior al que teníem amb en Franco. El professor Trias recordo que, en una època d'expansió i de Polos de Dessarrollo econòmics ens va vaticinar, en base a calcular el desnivell de la balança de pagaments de Catalunya i del cost del lloc de treball, la crisi i la manca de llocs de treball que s'havia de produir. Jo el que recordo que queda i que crec que va ser molt positiu per a tots nosaltres, va ser veure el to de diàleg que hi va haver sempre, de gran respecte a les opinions diverses i a la manera de dir les coses, que això evidentment ningú no ens havia ensenyat. Recordem el Sr. Ametlla, el Sr. Maspons, a totes aquestes persones que posaven en un moment donat el contrapunt de col·loqui amical que hi ha d'haver. Tot això va ser una cosa profitosa que va servir, al llarg d'aquelles sessions que es van anar fent els anys cinquanta i seixanta. Després potser ja hi va haver una mica més de tolerància i es va poder sortir de l'acolliment que ens oferia la Societat Econòmica del País en el seu local i aquestes activitats es varen anar fent en altres llocs.

Josep Ferré i Oriol

Unes paraules que poden servir a la llarga per completar el que s'ha dit aquí referent als homenatjats com a fundadors i la projecció també de l'Institut. Jo vaig venir a Barcelona l'any 43 en uns moments molt difícils i molt afectat per la repressió franquista. No coneixia ningú ni sabia res de Barcelona ni hi havia estat mai. Els primers contactes naturalment varen ser a la Universitat d'estudiant i la primera oportunitat que vaig tenir de poder manifestar el meu catalanisme o el meu compromís va ser precisament en aquesta Societat. No recordo ni qui m'ho va dir ni qui m'hi va portar. El que sí sé que m'hi vaig apuntar immediatament amb tot l'entusiasme i totes les ganes de fer moltes coses. En podiem fer molt poques a causa de les circumstàncies, però precisament per això, jo avui més que homenatjat em sento homenatjador d'aquesta Institució que em va permetre almenys conèixer persones lleials que després al llarg dels anys s'ha anat ampliant aquesta amistat i cada vegada més l'efecte a aquesta Institució.

Ramon Trias Fargas

Jo recordaré una cosa que han dit moltes altres persones: que també vaig ser-hi.

Ramon Aramon

Voldria fer una mica de record de Lluís Bonet i Galí, a casa del qual es va fer

la primera reunió que va donar peu a tota una sèrie d'activitats. Hi havia uns quants poetes que feien versos, que es reunien d'amagat. Un dia se'ns va acudir amb Maurici Serrahima, Joan Llongueras i algun altre de fer una reunió commemorativa del centenari del Gaiter del Llobregat. Recordeu que el Gaiter del Llobregat havia començat a publicar versos l'any 39 del segle passat al Diari de Barcelona, cada setmana un vers en català. Al cap de dos anys va aclarir-ne un grup amb un pròleg dient que encara que no volguéssim anar a la independència política havíem d'anar a la independència literària. Nosaltres l'any 41 volíem proposar la publicació del centenari de la publicació d'aquest llibre i a través d'en Maurici Serrahima i d'en Joan Llongueras vàrem anar a parar a casa de Lluís Bonet. Era perillós fer aquesta reunió, vam mirar molt, vam comptar molt, vam mirar qui havia de venir, poca gent, fermes, fidels. Alguns ho eren però eren bocamolls i els deixàvem de banda. Per últim vam fer una llisteta d'uns 25 o 30 per trobar-nos diumenge a la tarda i fer aquesta commemoració. Vàrem arribar allà i amb gran paüra nostra vàrem trobar que erem gairebé un centenar de persones. Vàrem commemorar el Gaiter i aleshores precisament feia poc des que havia arribat a Barcelona Ortiguez de Pau i vam convenir que ens reuníem perquè hi havia coses més importants a fer. Va resultar que s'havia hagut d'escapar novament cap a França, primer va ser en temps de la FAI i després en temps de la Falange perquè el volien tornar a agafar. Mentrestant aquells que ens havíem reunit vam constituir com a suma d'aquestes coses disperses un grup d'amics de la poesia i va anar procedint fins que en un moment donat vam veure que ja tothom feia versos.

Represa de l'Institut d'Estudis Catalans. Represa dels Estudis Universitaris Catalans i aleshores sí que vàrem començar a fer cursos de llengua i de literatura, que no es feien a la Universitat. Després vam afegir, així que va tornar Ferran Soldevila de fora, cursos d'història de Catalunya. Però això era poc. Vàrem empaitar en Salvador Millet perquè ens fes també economia. Nosaltres no en sabíem i hi havia gent interessada i els vam enrolar per fer el curs d'Estudis Universitaris Catalans sobre economia. Calia que aquests joves que s'havien reunit i anaven als cursos mantinguessin el contacte i que de tant en tant es veiessin amb nosaltres. I aleshores mirar de fer que les velles Societats filials de l'Institut tornessin a funcionar. Hi havia por. Hi havia senyors que eren grans i no ho volien deixar. Per tant vàrem pensar en crear-ne unes de noves per als nous membres. La primera que va funcionar en aquells moments va ser la Societat Catalana d'Estudis Històrics amb les branques d'Art i Arqueologia, Llengua i Literatura, Història. Això va anar bé i ens va donar peu per a pensar també dins del camp aquest de l'economia i del dret de fer una cosa semblant. Primer abans de crear aquesta Societat per part de l'Institut, es feien unes proves. Durant un any es feren reunions a cases de diverses persones i vàiem que la cosa donava resultat. Després va venir la creació oficial, l'any que sigui. Això va fer que algunes d'aquelles velles Societats filials tornessin a continuar.

Avui hem volgut commemorar aquí la creació d'aquesta Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials que, per les raons que siguin va tenir una pujada i una baixada que passa en totes les Societats. Ens hem de felicitar que l'acte d'avui hagi estat important, que la gent vulgui recordar aquestes coses i que els joves vulguin homenatjar aquells que varen crear la Societat.

Unes paraules per, com us ha dit el Sr. Aramon, recordar les altres Societats filials que també per aquestes dades o pocs anys després es van posar en marxa, es van reconstituir o van reprendre les activitats. Realment va ser un moment en què es va sumar al voltant de l'Institut una colla de jovent prou important organitzant filials. La Societat Catalana d'Història Natural, creada l'any 1898, d'abans de l'Institut d'Estudis, va reprendre les seves activitats en aquesta època. La branca de les ciències és en principi menys institucionalitzada amb els problemes de tipus general del país –sembla que els científics estan polaritzats– doncs, també va respondre en aquest sentit.

També podríem dir que l'Institut té una doble finalitat. Per una banda, l'Institut és una institució acadèmica amb un nombre reduït de membres i a un nivell diguem científic, elitista. L'Institut busca una repercussió directa dins de la comunitat científica a través dels seus braços que són les Societats filials. És a dir, per una banda l'Institut busca aquesta incidència sobre l'àmbit científic i sobre el país en general. Però l'Institut no es pot permetre el luxe de ser una torre d'ivori tancada i isolada. En aquest sentit nosaltres estem orgullosos de tenir Societats filials actives i dinàmiques que ens col·loquin constantment a l'acció i ens impedeixin romandre allà dalt.

Realment l'Institut està en un moment de la seva existència que té una tendència cap a la normalització, o l'esperança de normalització del país. Fa un any ens vàrem reinstal·lar a la nostra seu, des de l'Omnium Cultural cap al carrer del Carme. Estem en règim de treball i en nous camps d'activitat.

Estic francament content de poder participar en aquest homenatge als fundadors d'aquesta Societat i agrair a la Secció d'Economia de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials per la marxa que va prenent.